

Schultz Ármin Szabóműhelye

Ezen a képen sok idegen van. Hogy mikor készült, nem tudom -- valamikor 1938 és 1942 között. Ez az apukám szabóműhelyében van az Almássy téri lakásban. Jobbra áll apukám, balra a második a testvérem, Etel férje, Schneller József, aki társa volt apukámnak. Elöl, pöttyös ruhában Spitzer Janka van, aki apukám nővérének, a Milka néninek a lánya. Ő Izraelbe ment ki, de hogy mi van vele, nem tudom. Ez a kisiú a Janka nővérének a kisleánya. Úgy tudom, az is Izraelbe ment ki, de nem tudok róla többet. Jobbra elöl, a kisiú mellett, az a mostohaanyám testvéérének a lánya. Őrá sem tudok semmit, csak hogy ott dolgozott a műhelyben. Ezek mind ott dolgoztak a műhelyben, apuka mellett. Jobbról az ötödik hátul -- nem tudom a nevét -- az egy nagyon rendes tag volt, nagyon sokat segített a zsidóknak, és nekünk, a családnak is. Ő volt az, aki megpróbálta kimenteni a kisleányt a gettóból a szülőanyám testvéérének, a Miska bácsinak a kisleányát. Csepelen lakott. A többiek segítők voltak.

Ez egy háromszobás lakás volt. Két szoba egész nagy volt, de a harmadik szoba is olyan volt, hogy egy komplett hálószoba elfért benne. És fürdőszoba is volt, külön vécé, nagy előszoba. Volt még egy benyíló, meg cselédszoba is volt. Ott megint nagy műhely volt. Nem tudom, mi lett a közös műhellyel. Szétment az a társaság. A legnagyobb szoba 6x7 méteres nagy szoba volt, ott volt a műhely. Itt megint volt sok műhelydolgozó.

Mi -- a férjem, a gyerekeim és én -- 1944. május 26-án költözködtünk oda az Almássy térre a szüleimhez Mátyásföldről. Mikor mi beköltöztünk az Almássy térre 1944-ben, akkor már nem dolgoztak. Azt hiszem, előtte még dolgoztak, de nem tudom biztosan. Varni lehetett azért még sokáig. De 1944-ben a műhely még létezett. De munkát [megrendelést] nem kapott már akkor az apuka. Állt a műhely. Nadrágokat varrtunk. Etel szerezte ezt, és ő intézte ezeket. Cégnek varrtunk, nem egy-egy nadrágot csináltunk. Én voltam a vasaló. Nem volt könnyű, mert a szabóvasaló nehéz, és tüzesíteni kellett egy kis kályhán. Etel volt a kézimunkás meg intézte a dolgokat, és egy gépész volt, aki a gépet csinálta.

Amikor az Almássy tér csillagos ház lett, abban a háromszobás lakásban 18-an laktunk. Ott volt az édesapám, a mostohaanyám, a mostohahúgom és az édes húgom a férjével és a kislányával. Eredetileg ők laktak ebben a lakásban. És a férjem és én a két gyerekkel. És akkor odamentek még öten, mert jött az anyósom, a két sógornóm, az Irén és a Klári, a férjeik és a három gyerekük.